

Gospodar in gospođinja

LETO 1935

10 APRILA

STEV. 15

Boj škrlupu in zavijaču!

V zadnjem članku po naslovom »Za namizno sadje« je bilo obrazloženo kako nujno potrebno je obdelava sadnega drevja — zlasti jablan — s primernim škropivom, ako hočemo pridelati lepo namizno sadje. Taka navodila se pa tako rada puste v nemar, ali pa se ob vsej dobri volji pozabijo. Zato ponavljam še enkrat: **Škropite sadno drevje s preizkušenim škropivom o pravem času in pravilno!**

Za prvo škropljenje, ki ga opravimo okoli srede aprila — kakor je pač razvoj sadnega drevja in vreme — smo priporočili 1% **bakrenoapneno** ali takomenovano bordoško brozgo. Kako se pripravi, je bilo natančno opisano v zadnji številki. Taka navodila je treba spraviti, da se vzamejo v roke takrat, ko jih potrebujemo.

Prvo škropljenje z 1% bordoško brozgo ima namen obvarovati sadje **krastavosti**, ki jo povzroča neka glivica. Prvo spomladno okuženje preskrbe zimski trosi, ki se vsujejo iz zimskih plodišč začetek aprila ob prvem topljem dežju. V neštetih milijonih predrobnih semen se razprše po zraku in brez dvoma jih pade nekaj tudi na sadno drevje, kjer v 2—4 tednih izkale in povzročajo, ko se glivica razvije, po listih lise, po mladikah škrlup in po sadju **kraste**. Če pa škropimo drevje z 1% bakreno-apneno brozgo preden trosi izkale, to je tekom aprila, preprečimo kalenje, ker se glivice zastruji z bakrom, ki je v brozgi v obliki modre galice.

Pozneje se širi škrlup s poletnimi trosi, ki se ob ugodnem vremenu v silnih množinah trosijo po okuženem drevju in jih veter raznaša na vse strani. Zato je pa neogibno potrebno, da škropimo še drugič in tretjič in sicer drugič takoj po cvetju, to se pravi precej tiste dni, ko odpade cvetni **venec**, (ko se cvetje osuje), tretjič pa

3—4 tedne pozneje, ko so plodovi na jableinah in hruškah za droban lešnik debeli.

Prav v tisti dobi, ko jableane in hruške ocveto, leta pa tudi metuljček **zavajač**, ki leže jajčeca na mlade plodove. Sedaj bi morali prav za prav škropiti z 1% bakreno-apneno brozgo proti škrlupu in z arzenovim pripravkom zoper zavijača. Posrečilo se pa je te dve škropivi združiti v **eno** samo na ta način, da dodamo 1% bakreno-apneni brozgi na vsakih 100 litrov 10—12 dkg zelenila urania, ki je prav za prav arzenikov pripravek. S takim setavljenim škropivom zadenemo z enim samim delom oba škodljivca — škrlup in zavijača — hkrati.

Navodilo kako pravilno pripravimo 100 litrov bakreno apnene brozge z dodatkom zelenila urania za istočasno zatiranje škrlupa in zavijača: Imeti moramo zopet dve posodi, katerih ena drži čez 100 litrov, druga pa čez 50 litrov. V večji posodi zmešamo okoli 2 kg gašenega apna s 10—12 dkg zelenila urania ter to kašnatno zmes razredčimo s 50 litri vode. V manjši posodi pa raztopimo v 50 litrih vode 1 kg modre galice. Nato počasi in neprenehoma mešaje vlijemo **raztopino modre galice** (iz manjše posode) v **raztopino apna in zelenila urania** (v večjo posodo). Vse se mora narediti natančno kakor povedano. Napačno bi bilo n. pr. če bi vzeli apna ali zelenila ali galice malo več, češ da bi bil učinek boljši. Prav tako bi bilo zgrešeno, ko bi vlili raztopino apna in zelenila v raztopino galice, namesto narobe. Tudi tu je zelo priporočeno, da brozgo preskusimo z belim fenoltaleinovim papirjem. Če v brozgi pordeči, je pravilno prirejena. Če pa ostane bel, moramo dodajati po malem apnenega beleža, dokler papir ne pordeči.

V boju zoper škrlup in zavijača smo opisali sedaj šele »municijo«. Tre-

ba pa je še orožja, s katerimi bomo to »municijo« na sovražnika »streljali«. Tako orožje je samodelna nahrbtna, ali še boljje prevozna škropilnica. Vиноgradniške škropilnice, ki jih moramo z eno roko venomer goniti, niso za našo rabo. Pri sadnem drevju, ki ga obdelavamo z lestve in s pomočjo dolgih cevi, moramo imeti obe roki prosti. Škropilnica mora biti tako narejena, da jo na tleh načrpamo, (napumpamo), potem pa izbrizga vse škropivo, ne da bi bilo treba še kaj čepati. Takih škropilnic je dandanes še na stotine v rabi in so povsod jako zadovoljni z njimi. Sedaj imamo celo domačo tvrdko. (»Kovina« v Mariboru), ki izdeluje prav izvrstne samodelne škropilnice za sadno drevje. Mlado in pritlično sadno drevje obdelamo za silo tudi z ročno pršilko. Seveda to delo nikdar ni tako popolno kakor z večjo pršilko, ki deluje z velikim pritiskom.

Žita bodo letos polegla

Ta nevarnost grozi našim setvam, predvsem ozimini, ki se je jeseni dobro zarastla in bujno pognala. Mila zima jim pri tem ni prav nič škodovala in ugodno vreme marca je pospešilo njih razvoj, četudi je bilo suho; toliko bonotneje bodo pognale, ko jih je aprilski dež in sneg namočil in pognojil ter tako pospešil njih klananje. Poleganje žit pa nikakor ni koristno, kakor vsak kmet dobro ve, ker se zrnje v klasju ne more povoljno razviti, slama ostane slaba, večkrat celo gnije in seveda tudi žetev je zelo otežkočena in zamudna. Če žita poležejo zgodaj, obstoji tudi nevarnost slabega ocvetenja, in to zlasti pri rži; pa tudi plevel jih rad preraste in tako še bolj oškoduje. Pri nas, kjer gnojimo njive precej močno s hlevskim gnojem, malo pa s superfosfatom, je nevarnost poleganja te mvečja, ker hlevski gnoj žene k rasti bilk, toda slabo jih utrdi, zato kaj rade padejo.

Seveda, v kolikor smo že grešili v tem pogledu ob setvi, ko smo žitom gnojili s hlevskim gnojem in jih pregosto posejali, ne moremo si sedaj več pomagati. Vendar imamo nekaj pripomočkov, s katerimi skušamo omiliti tako nepravilno stanje žit, da nam manj poležejo. Pripomniti pa moramo, da

Arzenikovi pripravki so hud strup za ljudi in živali, zato je treba z njimi ravnati posebno previdno. Kjer pod drevjem kosimo, moramo zadnje škropljenje opraviti vsaj 4 tedne pred košnjo. Slišati je bilo zadnja leta, da so se ponekod pritoževati čebelarji, češ da s strupom, ki ga sadjarji razbrizgavajo po drevju, ogrožajo čebele. Toda ta je prazna. Čebele obletavajo sadno drevje samo ob cvetju. Škropimo pa: prvič preden se jame cvetno brstje razprezati, torej najmanj 2—3 tedne pred cvetjem; drugič potem, ko se cvetje osuje in nobena čebela ne obletava več drevja; tretjič pa 3—4 tedne pozneje, ko imajo čebele še manj opraviti na sadnem drevju. Med cvetjem seveda ne smemo nikdar škropiti.

Navedena navodila veljajo samo za jablane in hruške. Pri koščicastem sadnem drevju moramo biti pa še bolj previdni, ker je bolj občutljiv. H.

načini obrambe proti poleganju, ki jih hočemo tu navesti, niso za vse prilike enako pripravi, ampak stvar poljedelca je, da si izbere tistega ali tiste, ki so za njegove razmere najbolj prikladni in se dajo uporabiti še sedaj spomladi, ko žita že poganjajo.

Najprej pride v poštev spomladno gnojenje ozimin; v tem oziru le tako, ki se da izvesti že po rastočih rastlinah. Dušičnata gnojila delujejo na raščo vseh zelenih delov in povzročajo bohoten razvoj rastline, torej pospešujejo poleganje. Taka gnojila so primerna samo za šibke, redke, slabotne setve, nikar pa ne za navadno dobro razvite. Pač pa koristi fosforna kislina v obliki superfosfata, ki je hitro topljiv v vodi. Fosforna kislina napravi trdno steblovje, da se tako lahko ne zviže in ne zlomi. Superfosfat, 300 kg na hektar, se da uspešno rabiti spomladi po setvah in prepreči skorve vedno, če le niso setve pregoste, poleganje. Stroški zanj se itak izplačajo že z večjim pridelkom zrnja, ki je bolj debelo, kleno in zdravo.

Tam, kjer je bilo že jeseni opaziti da so setve pregoste, donša spomladansko brananje veliko korist, ker razredči rastline in jim omogoči zadostno krepak razvoj. Tako brananje

je potrebno zlasti pšenicam in ječmenu, le redko tudi rži. Dasi izgledajo njive po brananju nekako žalostne in razrite, se tega ne smemo ustrašiti, kajti v zemlji ostane še vedno dovolj raslin, ki se pozneje, ker bodo okrog sebe imele dovolj prostora, krepko razra- stejo in zakrijejo vsa prazna mesta. Take setve s krepkim steblovjem ne poležejo tako lahko; če jih pa veter ali dež vržeta, se kmalu zopet dvignejo in škode po poleganju ni.

Še bolj učinkovit pripomoček kot brananje je **valjanje žit**. Za to delo se poslužujemo lahkih lesenih valjarjev, s katerimi povaljamo žita, predno gre- do v klasje. Povabljenje žit ima namen, potlačiti rastline, prekiniti za nekaj časa rast in pri tem utrditi stebila. Pri nas je valjar žal še premalo poznan in vendar je to zelo koristno orodje, ki uspešno deluje proti poleganju. Zato nujno priporočamo njegovo rabo zlasti letos, ko grozi našim žitom ta nepri- lika. — Tupatam se da pomagati tudi z navadno njivsko brano, ki jo obrne- mo na robe in z njo prevlečemo pre- bujne setve. Če je ta vsaj količkaj težka ali obtežena, napravi isto delo kakor valjar, ali pa še bolj.

Večkrat pa ne moremo niti branati, niti povaljati žit, ker so že prebujno pognale. Tedaj nam ne preostane dru- gega kakor **obžinjanje**, ki ga izvedemo predno žita poženejo klasje. Šrp v roke pa hajd na njivo. Obžinjati moramo pa samo tako visoko, da ne ranimo srca

bilke in da odstranimo samo del pre- bujno rastočih listov. To obžinjanje ima namen, da nekoliko zaustavi rast in napravi stebila trdnjša. Žita ne poženejo tako visoko, dobijo močnejšo slamo tam, kjer so žita pregosto se- jana, kar je pri nas žal še večinoma v navadi. Zato je tudi obžinjanje pre- gostih žit še precej razširjeno. Požeti listi so seveda izborna zelena krma za govejo živino, toda mešati jih moramo z rezanico, kajti živalski želodci še niso navajeni na tako klajo, zato dobe ži- vali lahko drisko.

Kjer imajo velike površine njiv in bi obžinjanje preveč stalo ali pa je sploh težko izvedljivo, so pa tam ovce na razpolago, je **popasenje** žit na me- stu. Na take žitne njive poženemo ob suhem vremenu ovce, da pomulijo ne- koliko prebujno rastočih rastlin, ven- dar ne tako močno, da bi jih preveč obgrizle. Zato mora čreda primeroma hitro skozi njivo, ne da bi se kje več časa ustavila in prostor do golega ob- žrla. Ta način bi bil primeren ponekod na Gorenjskem, kjer imajo ovce, in deloma v Prekmurju.

Tako smo tu navedli nekaj načinov obrambe proti poleganju žit. Stvar vsakega poljedelca pa je, da pregleda svoja žitna polja in ugotovi, kje je potrebna pomoč. Nadalje mora tudi sam proučiti, kateri navedenih načinov bo najprikladnejši, da prepreči to ne- priliko in mu zagotovi bogat pridelek na zrnju in slami. L.

Kranjiči v rojilni dobi

Kajne, kako prav smo imeli, ko smo v našem listu v jeseni tako s povdar- kom opozarjali čebelarje, naj gotovo skrbijo, da bodo panji imeli zadosti hrane! Kdor nas je poslušal, je sedaj brez skrbi, kdor pa ne, mu začetek aprila brez dvoma mnogo skrbi po- vzroča. In to lahko! Kdo bi si mislil, da bomo dobili aprila za ped in več snega, ko bi moralo po prisojnih obron- kih že vse navzkriž zgodnje spomla- dansko cvetje vabiti čebele po sladko pijačo! Toda na spomladansko vreme se ni zanesti. Kdor ima sedaj panje brez medene zaloge, mora takoj v več- jih množinah pitati, in sicer med. Sladkor je v tem času le za največjo silo. Menda ni med Slovenci čebelarja,

ki bi sedaj pustil eno samo družino od lakote poginiti!

Pa o tem nočemo sedaj pisati. Vsa- kdo ve, kako je v njegovih panjih. V minulih lepih dneh ste gotovo vsi svoje čebele temeljito pregledali, izčistili dna in če je bilo kje kaj napak, popravili. Letos so čebele zimo prebile zelo ugod- no. Mrtvic je v splošnem prav malo, poraba medu je pa znatna, ker je bilo vreme v teku zime dokaj toplo in so se čebele večkrat razlezle iz zimskega grozda. Tudi razvoj zalege je lep. Ve- čina družin ima za ta čas veliko zalege in je zato poraba medu tem večja. Ako ne bo slabo vreme predolgo trajalo in razvoja zatrla, bomo letos imeli zgodaj razvite družine in zato v kranjičih in

podobnih panjih starega sistema in majhne oblike zgodnje roje. Kadar govorimo o rojih, imamo v mislih predvsem kranjiče, ki so za rojenje delani in jim je rojenje namen. Moderni panji niso za rojenje in so tam roji bolj po sili.

S kranjiči in drugimi tovrstnimi panji do rojenja ni kaj prida opravka. Saj čebelar tudi ne more veliko posegati v razvoj družine, ker mu ustroj panja tega se pusti. Še-le ko se prične doba rojenja (rojevina), ima tudi kranjičar precej posla pri čebelah in navadno šele tačas prične prav čebelariti. Ker bomo v naslednji naših čebelar-skih sestavkih govorili o drugih važnih rečeh, hočemo sedaj kratko opisati rojilno dobo in dati čebelarjem kakšno koristno navodilo. Predvsem nujno priporočamo, da vsak čebelar zlasti pa začetnik temeljito pregleda v kakšni čebelarski knjigi teoretične nauke o rojenju. Ni prostora, da bi se na tem mestu obširneje pečali z nauki, ki jih je glede rojenja ugotovila čebelarska znanost. Kdor pa v teoretičnih (recimo bolj »šolskih«) stvarih ni prav temeljito podkovan, mu pri delu v čebelnjaku vedno kaj narobe hodi, pa si razložiti ne zna in jo pogosto narobe užaga. Zlasti okoli rojenja je nakupljenih cela vrsta važnih zakonov iz življenja čebelne družine in njenih posameznih zastopnikov (matice, čebele, trota).

Po naravnih zakonih se vse žive stvari množe. Tudi čebele se množe in sicer tako, da se v gotovem času ena družina razdeli v več novih. Temu pojavu pravimo rojenje. Vsaka zdrava družina, ki je z vsem preskrbljena, teži za rojenjem. Rojenje je višek življenjskega razmaha v sleherni čebelni družini. Vse delo družine je osredotočeno v pripravah za roj že od rane spomladi: velike ploskve čebelne zalege, trotja zalega, končno matičniki, vse za rojenje. Bo kdo rekel: pa vendar včasih prav malo družin roji. Res je, gotova leta je rojev malo. Vzroka pa ni iskati pri čebelah kot takih, marveč drugje. Neugodno spomladansko vreme, ki ovira razvoj, šibka družina, ki se kljub naporu ne more razviti, slaba matica, ki svoji nalogi ni kos, preprečevanje od strani čebelarja itd. Čebele hočejo vsako leto rojiti; to jim je v nagonu prirojeno, navedeni in še drugi podobni

vzroki pa rojenje preprečujejo, oz. za-
držujejo tako dolgo, da je rojilna doba minila.

Zrojenjem se matice naravnim potom obnavljajo. S prvcem (prvim rojem) zleti stara matica, dosedanja gospodarica panja. Ta je oprášena in prične v novem domu takoj z zalaganjem čim ima pripravljeno satje. Iz-rojenec pa ostane za nekaj dni (5) brez matice. Toda nič se ne razburja, saj ima kopico matičnikov in ve, da bo kmalu dobil novo. Torej vse v redu! Kako je pa s prvcem? Ina staro, težko matico, (zajetno gospodinjo!) in ne uide, ker so »mati« prenerodni in pretežki, da bi se podali na daljšo pot. Zato poišče prvo bližnjo vejo, dostikrat prav pri tleh in čebelar ga ima hitro na varnem. Tudi iz panja prvee ne uide, zlasti ne, če je v njem že kaj satja, ki ga matica hitro zaleže. Zato naj se prvci ogrebajo v panje, ki že imajo kaj satja, ker jim takoj prav pride, med tem ko naslednji roji nimajo nič od njega. Prvci so najmočnejši in tudi najpohlevnejši. Z njimi je v resnici malo posla.

Bolj muhasti so pa druje in še naslednji! Čez 5 dni namreč prileze v iz-rojence iz svoje zibke prva mlada gos-pica. Komaj si pomenca oči in komaj so jo čebele malo očistile, se že razburi in razjezi. Vidi še cel kup matičnikov, kar ji ni pogodu. Zakadi se nadnje, pa čebele jo lepo pouče, da je to nič ne briga in jih branijo. Zato se jezi in jezi, mi pa pravimo, da poje. To petje ni popevka veselja, temveč bojni klic. Kmalu ji prične godne matice v svojih zibelih odgovarjati s kvakanjem. Pa se prične zanimivi koncert! Ena je zunaj, druge v matičnikih, pa se zmerjajo in junačijo. Toda slednje so zelo previdne. Dasi čiste godne, ne zlezejo iz varne zibeli, le v pokrovcu napravijo ob robu malo špranjo, skozi katero iztegujejo lačne jezičke, da jih »pestunje« namažejo s sladko hrano in tako krmijo. To traja več dni (3—6), dokler ni mlada matica dovolj krepka za pot v novo domačijo. Čez kakih 8—12 dni po prveu dobi čebelar drugi roj. V splošni razigranosti in zmešnjavi, ki se pojavi pred odhodom roja, pridejo iz svojih skrivališč še druge matice, ki so že dovolj godne in se pomešajo med rojene čebele. Zato ima drugi roj običajno več matic, vse pa so mlade in neoplojene.

Nova bolezen vinskih trt

Banska uprava opozarja vinogradnike, da se je pojavila v Dravski banovini nova, doslej še nepoznana bolezen na vinski trti, ki ima svoj sedež v strženu. Bolezen je bila doslej razširjena v Italiji, v Franciji, v zadnji letih tudi v Avstriji, odkoder se je verjetno zanesla k nam. V Jugoslaviji so dosedaj izsledili bolezen tudi že v posameznih krajih v Dravski banovini (Slov. Konjice). Obstoja pa upravičena bojazn, da se je bolezen razširila morda tudi drugod.

Bolezen povzroča posebna glivica, ki je jako nevarna, ker se nahaja v strženu trte, tako, da je vsako zdravljenje nemogoče in se obolelo trsje po sedanjih poskusih sploh ne da zdraviti.

Možnost okuženja obstoja:

1. Ako izvira cepič ali podlaga od okuženega trsja. 2. Ako pride trta v zemljišče, ki že vsebuje klice te bolezni. 3. Pri rezi vinograda vsled prenosa z rezilnim orodjem, ali pri kopu vsled prenašanja bolezni z motiko.

Glavni znak te bolezni je, da ostane stržen pri trtah sicer dobro razvit, vendar pa polagoma porjavi in celo počrni. Tudi mejica (diafragma), ki je pri zdravem trsju v enoletnih poganjkih zelena, počrni in v strženu nastanejo na tem mestu razpokline. Kasneje se razpokline širijo in stržen polagoma razpada.

Ostali znaki te bolezni so še: 1. Vinogradi hirajo. Trsje zaostaja v rasti. Poganjki in medčlenki pri poganjkih so včasih skrajšani, lubje je razcefrano. Očesa poganjajo nepravilno. 2. Barva listja je bledikasta, po nekod

tudi rjavkastordeča, listje pogosto skodrano. 3. Bolezen se vleče neopaženo leta leta, dokler ne naenkrat vidno izbruhne. Trte rodijo malo, ali skoraj nič, cvetje se osiplje.

Da se prepreči širjenje te nevarne bolezni je potrebno: 1. Da se izločijo trte, pri katerih se je ugotovila ta bolezen in na mestu sežgo. 2. Da se v dvomljivih slučajih pošlje potom občine ali okrajnega načelstva trsni material, najbolje celo trto s koreninami vred v zaprti posodi banovinski kmetijski poskusni in kontrolni postaji v Mariboru in istočasno tudi enološki postaji v Vrhu v preiskavo. Preiskava in pošiljka je brezplačna in prosta vsakega kolka. O pošiljki naj se obvesti tudi banska uprava. 3. Da se pri krčenju obolelih trsov korenine preveč ne ranijo, ker pridejo sicer klice bolezni v zemljo in povzročajo tam novo okužitev. 4. Da se pri rezi sumljivih vinogradov rezilno orodje pogosto razkuži v čistem alkoholu. Paziti je tudi pri kopu, da se trta ne rani, ker se prenašajo z orodjem klice te bolezni.

Ker se prenaša bolezen stržena zlasti iz okuženih trsaic, bo kraljevska banska uprava v bodoče posvetila vse pažnjo, da se cepljenke iz okuženih krajev ne bodo razpošiljale in bo ves trsni material pred prodajo strogo pregledala in šele nato dovolila prodajo. Vinogradniki naj odklanjajo vse cepljenke, ki so prvovrstne in dobro zaraščene, ker so ravno slabo zaraščene cepljenke za infekcijo posebno dovzetne.

V KRALJESTVU GOSPODINJE

Deset zapovedi za zdravo prehrano

1. Varuj se preobilnega in prepogostega uživanja mesa! Čim manj mesa, tem bolje.

2. Pomni, da mora biti v zdravi hrani več zelenjadi in sadja, nego pa močnatih jajčnih in mesnih jedil. Kjer prevladuje v hrani zelenjad, zlasti so-

late in drugo zelenje, ki ga lahko uživamo surovo, tam je zdrava prehrana, kjer pa prevladujejo moka, jajca, sir in meso, tam je pa mnogo večje nevarnosti za razne bolezni.

3. Uživaj pri obedu najprej lahko prebavna, in šele potem težje prebavna jedila! Sadje bodi na prvem mestu, to je, pred ostalimi, kuhanimi jedmi.

4. Užij pri vsakem obedu vedno kaj svežega na primer: solato, sadje i. t. d.

če nimaš drugega vsaj malo sirovega kislega zelja. Nikar ne misli, da so sirova jedila manj vredna nego kuhana!

5. Jej črn, ržen kruh in če je moč, pečen s čim manj kvasa ali kislih drož! Tak kruh je bolj zdrav nego običajni beli kruh iz bele, na vse načine prečiščene pšenične moke.

6. Zvečer jej tri do štiri ure prej, preden greš spat! Poln želodec je največja ovira dobrega spanja.

7. Ne jej prevročih, pa tudi ne premrzlih stvari ter vsako jed temeljito prežveči!

8. Pri jedi ne pij preveč! Ogibaj se zlasti vseh alkoholnih pijač! Za žejo pij sladke, t. j. naravne sadne sokove ali pa svež limonov sok! Ne pij vode na sadje, na solato in na sirovo zelenjavo!

9. Jej vedno v dobrem razpoloženju! Slaba volja ali celo razburjenje med jedjo silno ovira prebavo in škoduje zdravju.

10. Ne jej zato, da bi užival, ali zato, da bi se redil, ampak le zato, da se preživiš in se ohraniš zdrav in sposoben za delo!

KUHINJA

Juha iz zeljnate ali ohrovtove glave. Pol zeljnate ali ohrovtove glave zrežem na precej debele rezance. Te rezance dušim v kozici, v kateri sem razbelila štiri dkg masti ali surovega masla. Za duh pridenem par odrezkov čebule. Ko zelje upade, ga potresem z žlico moke. Ko je moka zarumenela, zalijem s poldrugim litrom mrzle vode. Nato olupim dva srednjedebela krompirja, jih operem, zrežem na kocke ali rezance, ter pridenem k zelju. Ko že nekaj časa vre, pridenem drobno zrezanega zelenega petršilja, ščep popra in primerno soli. Ko je krompir mehek, je juha kuhana.

Ponvečnik iz preostalega kuhanega mesa. Pet dkg surovega masla mešam z dvema rumenjakoma. V to zmes pridenem dve obribani, v mrzlem mleku namočeni in rahlo ožeti zemlji, pet dkg dobro zrezanega kuhanega mesa. Lahko je tudi preostala pečenka, lahko tudi šunka, lahko tudi mešano meso. Prav dobro se poda pest kuhane in pretlačene špinače, malo drobno zrezanega zelenega petršilja, par zrn soli in sneg iz dveh beljakov. Narahlo zmešano

stresim na pomazano pekačo razravnam po njen za prst na debelo, ter spečem v srednjetopli pečici. Ko je ponvičnik pečen in nekoliko shlajen, ga zrežem na poševne štirioglate kose. Na kose nalijem vročo čisto juho, ter dam na mizo.

Krompirjevi polumesci. Pol kg krompirja skuham, olupim, ter zribam ali stlačim. V ta krompir pobijem eno celo jajce, pridenem eno žlico sesekljanih in razgretim ocvirkov, eno žlico kisle smetane, primerno soli in toliko moke, da je testo, iz teh snovi narejeno, gladko in voljno. To testo potem razvaljam za pol prsta na debelo in zrežem s krofovimi obodecem v polumesce. Na pomazano pekačo zložene spečem v srednjevroči pečici. V dvajsetih minutah so polumesci pečeni. Na mizo jih dam kot samostojno jed, ali kot pridatek h kaki mesni polivki, ali k praženemu mesu.

Orhovi hlebčki. Najprej napravim iz treh beljakov trd sneg. Sneg je dovolj trd takrat, ko se ne premakne, četudi skledo, v kateri sem ga naredila, narobe obrnem. V sneg primešam petnajst dkg drobnih stolčenih orehov in petnajst dkg suhega presejanega sladkorja. Za duh pridenem malo drobno sesekljanih limoninih lupinic. Pekačo namažem in z moko potresem. Nanjo pokladam okrogle hlebčke. Na vsak hlebček položim polovico oreha, ter spečem v neprevroči pečici. V ohlajeni pečici pustim hlebčke do tedaj, da zopet zakurim. Med tem časom se osuše in tudi lahko dvignejo.

Sredstvo za zatiranje bolh

Bolh se najhitreje znebimo, če skrbimo za snago v stanovanju. Nobeno drugo sredstvo nima trajnega učinka. Bolha leže jajčeca v prah med razpokami in špranjami v tleh, na oknih, vratih in na pohištvu. S tem, da pridno pometamo in izmivamo tla, brišemo raz pohištvo prah, odstranimo in uničimo tudi boljšjo zalego. Zanimariti ne smemo tudi postelje. Slamnice izpraznimo ob lepem vremenu na prostem, slamo ali ličeje pa pretresemo, da izpade prah. Tudi odeje skrtamo, večkrat zamenjamo rjuhe in životno perilo s sveže opranim. Iz snažnega stanovanja se bolhe, pa tudi drugi mrčes kmalu izseli. (Obenem odgovor — V. F. iz V.)

GOSPODARSKE VESTI

DENAR

g Ljubljanska borza. Devizni promet na ljubljanski borzi je bil prošli teden tako visok, kakor že davno ne. Znašal je 8.263 milj. Din, medtem ko je bil prejšnjih tednih le po 5,3, 5,1, 2,6, 2,4 milj. Din. Najbolj so se kupovali angl. funti. V prostem prometu so plačevali angleške funte povprečno po 233,94 Din, avstrijske šilinge 8,60 Din, španske pezete 5,47 Din in grške bone po 30 par. Uradni tečaji so pa bili: 1 angleški funt 213,30 Din, 1 ameriški dolar 43,75 Din, 1 holandski goldinar 29,60 Din, 1 nemška marka 17,63 Din, 1 švicarski frank 14,24 Din, 1 belgijski belga 7,46 Din, 1 italijanska lira 3,65 Din, 1 francoski frank 2,90 Din, 1 češka krona 1,64 Din.

ŽIVINA

g Ljubljanski živinski sejem 3. apr. Dogon živine na ta sejem je bil srednji in je znašal 150 konj, 61 volov, 28 krav, 6 telet, 45 odraslih prašičev in 330 prašičkov za rejo. Cene so ostale približno neizpremenjene in so beležili za 1 kg žive teže: voli I. vrste 3,50—4 Din, II. vrste 2,75—3,50 Din, III. vrste 2—2,75 Din, krave debele 2—3,50 Din, klobasariče 1,50—2 Din, teleta 4,50—5,50 Din, prešiči za zakol 5—6,50 Din; prešički za rejo, 6—12 tednov stari, so bili po 100 do 150 Din eden, konji po kakovosti in velikosti od 500—4000 Din eden. Kupčija ni bila preveč živahna in je bilo odprodanih le 35 konj, 28 volov, 18 krav, 5 telet, 5 prašičev za zakol in 170 prešičev za rejo.

g Mariborski prešičji sejem 5. apr. Slab dovoz prešičev, še slabša kupčija. Prešičerejci so pripeljali 152 prešičev, prodali jih pa le 52 kosov po sledečih cenah: Mladi pujski 5—6 tednov stari po 45—60 Din, 7—9 tednov stari 80—90 Din, 3—4 mesece stari 150—160 Din; 5 do 7 mesecev stari 200—250 Din, 8—10 mesecev stari 300—340 Din, 1 leto stari 500—560 Din. Kilogram žive teže 4—5,50 Din, kg mrtve teže 7—8 Din.

g Ptujski živinski sejem 2. aprila. Prigon živine na ta sejem je bil znaten, kar je znak hude stiske kmečkega prebivalstva, ki hoče na ta način priti do sredstev za kritje najnujnejših potreb-

ščin. Sejmarji so prignali 256 konj, 141 volov, 48 juncev, 18 bikov, 295 krav, 54 telic in 3 teleta, skupaj 815 glav živine. Kupčija pa je bila slaba, kajti prodali so le 220 glav, ed temi nekaj konj za Avstrijo. Povprečne cene za kg žive teže so bile sledeče: voli 2,75—3,50 Din, junci 2—3 Din, ovci 2,75—3 Din, krave 1,50—3 Din, telice 2—3,75 Din, teleta 3,50—4 Din. Konje so prodajali po kakovosti od 500—3000 Din enega, žrebeta pa 250—650 Din eno.

CENE

g Ljubljanska žitna borza. Cene na ljubljanski žitni borzi so bile neizpremenjene za pšenico in izdelke, za koruzo so nekoliko narasle. Za 100 kg je veljala pšenica bačka 78 kg težka 125 do 127 Din, banatska 123—125 Din, moka 0 bačka 200—220 Din, banatska št. 2 180—200 Din, štev. 5 pa 160—180 Din, otrobi debeli 95—100 Din, oves slavonski 98—100 Din. Koruza bačka 68—70 Din, banatska 64—66 Din. Prometa je bilo primeroma malo.

g Svetovno tržišče z žitom. V svetovni trgovini z žitom je nastala izprememba na bolje, kar je razvidno iz višjih tečajev za pšenico na inozemskih borzah. Vzrok temu je padec belgijskega franka in pa večji nakupi zapadnih držav, ki so bile k temu prisiljene, ker je zmanjkalo pšenice. Naša država od tega ne bo imela koristi, ker ne more izvažati. Bolj važen je dvig koruze na argentinskem in rumunskem trgu, zato je verjetno, da jo bomo sedaj začeli izvažati. Pri nas so ponudbe popolnoma izostale, ker so kmetje zaposleni s setvijo, zato tudi delni dvig cen za 3 do 4 Din pri 100 kg.

g Cene jajc rastejo. Iz Križevcev na Hrvaškem poročajo, da so se cene jajcem začele dvigati, ker se bližajo prazniki. Med tem ko so se pred 14 dnevi dobila debela jajca po 25—30 par. Tudi v Zagrebu so cene poskočile in zahtevajo kmetje na drobno že po 50 par za debelo in 40 par za drobno jajce.

Moderna drama. »Pri tej drami pa človek res ne ve, ali bi se smejal ali jokal.« - »Jaz pa vem. Smejem se drami, jokam pa za denarjem, ki sem ga izdal za vstopnino.«

PRAVNI NASVETI

Zgradarina. S. J. Le hiše, ki služijo izključno kmetovalcem in njih delavcem za stanovanje po vaseh in vaških občinah (do 5000 prebivalcev), odnosno zunaj okoliša mest, trgov in krajev, proglašeni za javna zdravilišča, so trajno oproščene zgradarine Ker v hiši vaše hčere stanujete vi — njeni starši, ki niste kmetovalci, hiša iz tega razloga ni oproščena zgradarine, čeprav je hči kmetovalka. Ker pa je hiša dozidana leta 1932, ali 1933, bi bili lahko dosegli znatne davčne olajšave, ki veljajo za nove hiše. Ta olajšava obstoja v tem, da plačujete lastniki namesto osnovnega in dopolnilnega davka 12% zgradarino. Olajšava traja 10 let. Prošnje za olajšave je vložiti v 30 dneh po nastopu davčne obveznosti. Davčna obveznost nastane z mesecem po izdaji dovolila, odnosno po začetku uporabe. Glede višine vam naloženega davka, se ne moremo izjaviti, ker nam niste sporočili davčno osnovo, t. j. vrednost letne najemnine. Vse to in drugo vprašajte pri davčni upravi.

Kuluk v drugi občini. F. G. B. Ako imate poleg imovine v svoji občini tudi imovino v drugi občini, ste zavezani v drugi občini odkupnini za ljudsko delo, če plačujete v njej nad 100 Din neposrednega davka na leto. Če pa plačate v drugi občini manj kot 100 Din neposrednega davka na leto, je dolžna ta občina sporočiti občini domovanja višino davčnega predpisa, ki ga prišteje domača občina ostalemu davčnemu predpisu in na podlagi celokupnega davka odmeri kuluk.

Obrtnikova terjatev. F. D. Obrtniku je nekdo dolžan od l. 1932 vsoto denarja. Vprašate, če spada ta dolg pod zaščito. — Ako je dolжник kmet in je dolg nastal pred 20. aprilom 1932, spada pod zaščito. Od zaščite pa so med drugim izvzete terjatve obrtnikov, nastale po 20. oktobru 1931 za opravljena obrtna dela.

Trgovina z mešaním blagom. F. Š. D. Če nimate usposobljenosti za trgovinski obrt, ne boste mogli dobiti dovoljenja za otvoritev trgovine. Zato je odveč pisati o tem, kako bi bilo mogoče to doseči.

Pomilostitev. R. K. Obsojeni ste bili v decembru 1934 radi tepeža na 3 mesece zapora. Ker se vam je sodba zdela prestroga, ste se pritožili. Vprašate, če se amnestija, ki je bila proglašena 6. januarja t. l. nanaša tudi na vas. — Če višje sodišče vsled morebitne pritožbe državnega tožilca ne bo kazni povišalo preko 6 mesecev, boste tudi vi, ki ste bili po prvem sodišču obsojeni pred 6. januarjem t. l., amnestirani in vam ne bo treba sedeti.

Prestanek obrti. M. D. Ako boste ustavili obrt za leto dni, preстане obrtno dovolilo veljati in boste smeli delo nadaljevati samo na osnovi nanovo izdane dovolitve. Ravno tako mora iznova zaprositi za pooblastitev ali dovolitev, če kdo ne prične dela v enem letu,

odkar je prejel pooblastitev ali dovolitev. Davčna obveznost pa preстане koncem onega meseca, ko je davčni zavezanec izvrševanje obrti popolnoma in trajno ustavil. Prestanek izvrševanja obrti se mora v 14 dneh prijaviti davčni upravi.

Taksa od kolesa. C. J. — Ker v letu 1935 radi bolezni ne uporabljate dvokolesa, ste to prijavili pri občini, kjer se vam je reklo, da ga bodo prišli organi okraj. načelstva zapečatiti na dom in da boste morali plačati komisijske stroške. Vprašate, kako bi stvar uredili, da bi bilo brez stroškov. Ali se mora taksa plačati, čeprav se kolo ne uporablja? — Vozila, ki so vzeta iz rabe, so letne takse oproščena. Na ta vozila mora politično oblastvo postaviti plombo ter jim odvzeti prometno tablico. Za zahtevo, da se vzame vozilo iz rabe, odnosno, da se postavi nanj plombo, kakor tudi, da se sname plomba, se mora plačati taksa, kakor za prijavo (t. j. 5 Din za dvokolo). Če bi prišel organ srezkega načelstva k vam na dom, bi morali plačati stroške. Temu se izognete na ta način, da sami peljete kolo k srezkemu načelstvu.

K. J. na G. Ne moremo pisati o posameznih denarnih zavodih. Z vprašanjem se obrnite naravnost na dotični zavod, ki vam bo povedal, kako je z izplačili vlog.

Brezplačno pošiljanje lista. L. G. že petkrat ste poslali neki list nazaj, pa ga vam še vedno pošiljajo. Kaj storiti? — Pošljite ga še šestič, sedmič itd. nazaj. Enkrat vam bodo že ustavili pošiljanje.

Zamenjava menic in vknjižba. Š. G. Hranilnica, ki ste ji dolžni, zahteva, da ji dovolite vknjižbo na svoje posestvo in da ji pripeljete poroke, da znova podpišejo menico. Ali je ta zahteva upravičena. — Po uredbi o zaščiti kmetov morajo zaščiteni kmetje izdati nove menice, in to s podpisi, kakor na prejšnji menici, če pa to ni mogoče, pa s podpisi enake vrednosti. Če dolжник tega ne stori, je upnik upravičen, vložiti tožbo za plačilo menične terjatve. Dolжник je upravičen izdati v 15 dneh od dne izročitve tožbe upniku novo menico, vendar mora poravnati protestne in tožbene stroške v gotovini. — Kar se tiče vknjižbe terjatve, določa uredba o zaščiti kmetov, da je dolжник zavezan izdati na upnikovo zahtevo listino, sposobno za zavarovanje upnikove terjatve na dolžnikovi nepremični imovini. Če dolжник tej zahtevi ne ustreže, je upnik upravičen zahtevati to zavarovanje pri sodišču. Če dolжник dokaže, da je upnik za svojo terjatev na dolžnikovi nepremičninah še zadostno zavarovan, zavrne sodišče upnikovo predlog na zavarovanje. — Iz navedenega vidite, da so zahteve vaše posojilnice upravičene.